

Nr 31.

Ankom till Riksdagens kansli den 27 maj 1910 kl. 5 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 14 i anledning af Andra kammarens beslut rörande väckt motion om åtgärd för officiell publikation af regeringsrättens utslag.

I en inom Andra kammaren väckt motion, nr 90, har herr *Thyrén* *Motionen.* hemställt, »att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta snarast möjligt ombesörja en officiell publikation af regeringsrättens utslag, såvidt desamma kunna anses vara af vikt för rättstillämpningen i landet.»

Såsom stöd för denna sin hemställan har motionären anfört följande:

»Med anordnandet af regeringsrätten afsågs bland annat — och som *Motivering.* det torde få antagas, ingalunda i sista rummet — att befordra den enskilda rättssäkerheten på det vidsträckta område, där regeringsrätten satts till högsta instans i regeringens ställe. Ännu ett steg mot samma mål torde kunna tagas genom ombesörjandet af en tillförlitlig årlig publikation af regeringsrättens viktigare utslag, sådana, i hvilka domstolen gifvit uttryck åt rättsgrundsatser eller författningstolkningar, ägnade att framgent i rättstillämpningen följas, ej mindre af regeringsrätten själf än äfven af de lägre instanserna i förvaltningsprocessen. Först genom ett noggrannare och mera ordnad återgifvande af regeringsrättens prejudikat än det, som kan ifrågakomma i dagspressen — där redan åtskilliga intressanta utslag af regeringsrätten refererats — kunna dessa prejudikat få den betydelse för rättslifvet i det hela, som de förtjäna.

En publikation af nu afsedt slag torde icke böra anförtros åt den enskilda företagsamheten. Det är särskildt två olägenheter, som kunna befaras medfölja ett ombesörjande på enskild väg af en prejudikat-samling, sådan som den här ifrågasatta. För det första kan icke på-

räknas, att en privat utgifvare skall vid sitt val af utslag för publikationen alltid träffa det rätta, d. v. s. utse just de fall och alla de fall, af hvilka verkligen något är att inhämta i fråga om uttolkning af dunkla lagstadganden, analogisk tillämpning af lagbud utöfver deras egentliga innehåll, inskränkande utläggning af andra bestämmelser, fastställande af rättsgrundsatser, som ej återfinnas i skrifven lag o. d. I synnerhet kräfvades en särskild inblick i domstolsledamöternas tankegång för att kunna på ett tillfredsställande sätt utvälja och återgifva sådana — alltemellanåt förekommande — fall, där billigheten fått vid afgörandet spela en större roll, än underordnade instanser i regel anse sig befogade tilldela densamma, fall, där en blott formell rätt utan materiellt underlag fått vika för en verklig rättvisas synpunkter. För det andra kan man icke ha säkerhet för att ett återgifvande af rättsfallen, vid hvars redaktion hvarken domare eller föredragande medverkar, städse kommer att noggrant och fullständigt upptaga alla omständigheter af vikt och intet annat. Referaten få icke bli vare sig ofullständiga eller onödigt utförliga. Men författas de af en utomstående, måste det vid åtskilliga tillfällen komma att bero på dennes godfinnande, huruvida mer eller mindre af hvad i ett mål förekommit skall tagas med i referatet af detsamma. Framställningen af ett prejudikat kan på så vis lätteligen bli vilseledande. Äfven om den möjlighet kan förefinnas, att en privat utgifvare bereder sig, för någon tid, förmånen af samverkan med t. ex. någon af regeringsrättens ledamöter, så har man ingen full garanti för att denna samverkan blir så effektiv eller varaktig, som därest utgifvandet ordnas genom statens försorg.

Det torde icke behöfva närmare motiveras, att den rätta tidpunkten för ett officiellt utgifvande är just nu, vid början af regeringsrättens verksamhet.

För att ytterligare bestyrka lämpligheten af att publikationen utaf regeringsrättens utslag ombesörjes på officiell väg, under medverkan från domstolens ledamöters eller föredragandes sida, tillåter jag mig påpeka förhållandena i några kontinentala stater, med förvaltningsrättsskipningen anförtrord — liksom numera hos oss — åt särskilda domstolar. I *Österrike* utgifver »K. K. Oberster Gerichtshof in Zivil- und Justizverwaltungssachen» själf årligen sina »Entscheidungen». *Preussens* och *Sachsens* »Oberverwaltungsgerichte» få genom sina egna ledamöter sina prejudikat publicerade, likaså *Württembergs* »Verwaltungsgerichtshof zu Stuttgart». I *Bayern* utgifves motsvarande prejudikatsamling under ministeriets ledning.

Emellertid synes lämpligast genom Kungl. Maj:ts försorg kunna utredas, huru hos oss de närmare anordningarne för publikationen böra

träffas. Riksdagen torde allenast böra uttala den önskan, att ifrågavarande publikation måtte snarast möjligt komma till stånd på officiell väg.

Beträffande kostnadssynpunkten må här blott anmärkas, att publikationen, i betraktande af det stora antal ämbetsverk och statsjånare, kommunala institutioner och tjänstemän, bolag, advokater o. s. v., för hvilka den är så godt som oundgänglig, efter all sannolikhet kommer att visa sig vara en förmånlig affär. Huru som helst, måste emellertid nyttan för rättstillämpningen anses fullt uppväga en eventuell ekonomisk förlust.»

Andra kammarens andra tillfälliga utskott, till hvilket ärendet remitterades, har däröfver yttrat sig sålunda:

Utskottet anser, att, på sätt motionären påpekat, det pålitliga offentliggörandet af regeringsrättens för senare rättstillämpning viktiga utslag är ett stort allmänt intresse, och att en varaktig garanti för att såväl *urvalet* som *referaterna* blifva fullt riktiga, svårigen kan vinnas annorlunda än därigenom, att staten mer eller mindre direkt ombesörjer utgifvandet. I viss mening är nämnda allmänna intresse till och med vidsträcktare i fråga om *regeringsrättens* lagskipning än om *högsta domstolens*, eftersom den förras prejudikater måste antagas komma att ligga till grund bland annat för de på den stora mängden *kommunala organer* ankommande förvaltningsåtgärder, under det att den senares prejudikater, hvilka ofta knappast torde kunna tillgodogöras af andra än jurister af facket, få direkt betydelse hufvudsakligast för *domstolarnes* rättstillämpning.

*Andra
kammarens
utskotts
yttrande.*

Dels nu nämnda förhållande, dels den omständighet, att regeringsrätten nyss börjat sin verksamhet, torde göra det berättigadt, att staten utan uppskof omhändertager utgifvandet af *regeringsrättens* prejudikater, äfven om utgifvandet af *högsta domstolens* prejudikater tills vidare sker genom enskild försorg. Utskottet anser sig således icke i detta sammanhang behöfva närmare ingå på sistnämnda fråga.

Enligt hvad Kungl. Maj:ts minister i Wien meddelat, offentliggöras utslagen af den i motionens motivering omnämnda österrikiska »Oberster Gerichtshof» på det sätt, att »första presidenten», eventuellt på initiativ af den dömande »senaten» (domstolsdivisionen) eller af en vid domstolen inrättad s. k. Evidenz-Bureau utväljer de för offentliggörande ägnade fallen, hvarpå referaten redigeras af domstolens »sekretariat» och, försedda med presidentens underskrift, öfversändas till justitieministeriet, som ombesörjer tryckningen.

Det anmärkta förhållande, att de kommunala organen i stor utsträckning torde hafva ett betydande intresse af att kunna följa regeringsrättens

lagtillämpning på de områden, som angå kommunalförvaltningen, föranleder utskottet vidare att här framhålla önskvärdheten af att, i olikhet med den i motionärens motivering framträdande uppfattning, såväl vederbörande statsmyndigheter som äfven samtliga kommuner i riket måtte kostnadsfritt erhålla exemplar af denna publikation, därest den genom statens försorg kommer till stånd, *resp.*, därest publikationen skulle komma att fördelas på skilda linjer, af de delar därutaf, som hafva med kommunalförvaltningen att skaffa. De samlingar af kommunala prejudikater, som hittills tid efter annan utgifvits, torde lika litet som det offentliggörande af sådana prejudikater, hvilket för närvarande förekommer i Svensk kommunaltidning, göra ifrågavarande officiella publikation öfverflödigt för de kommunala organerna. Det torde utan vidare få tagas för gifvet, att den ökning i kostnader, som härigenom drabbar staten, mer än uppväges af den större säkerhet i rättstillämpningen inom hela riket, som nämnda åtgärd kan väntas medföra.

Utskottet får sålunda föreslå, att Andra kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t vidtaga åtgärder för att snarast möjligt åstadkomma en officiell publikation af regeringsrättens utslag, såvidt desamma kunna anses vara af vikt för rättstillämpningen i riket.»

*Andra
kammarens
beslut.*

Denna hemställan har af Andra kammaren bifallits, hvarefter Första kammaren hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

*Första
kammarens
utskotts
yttrande.*

Utskottet delar den af motionären och Andra kammarens utskott uttalade mening om gagnet af, att en pålitlig och till omfattningen lämplig publikation alltifrån den tid, då regeringsrätten trädde i verksamhet, kommer till stånd beträffande sådana regeringsrättens utslag, hvilka kunna anses vara af vikt för rättstillämpningen i riket.

Det af Andra kammarens utskott omförmälda sätt för dylika utslags offentliggörande i Österrike synes innefatta en god garanti för sådan publikations pålitlighet och lämplighet i omfattningen, hvarförutom de omläggningar i planen för arbetet, hvilka erfarenheten till äfventyrs kan göra önskvärda, antagligen lättare skulle kunna genomföras, därest publice-randet i så väsentlig mån komme att ske under vederbörande myndigheters medverkan, än om utgifvandet blefve helt och hållet beroende allenast af den enskilda företagsamheten.

Men frågan om eller i hvilken omfattning regeringsrättsledamöternas eller föredragandenas medverkan till publikationen kan utan större svårighet erhållas likasom ock den närmare anordningen i öfrigt torde, såsom

äfvén motionären förordat, lämpligast böra af Riksdagen öfverlämnas att utredas genom Kungl. Maj:ts försorg, hvarvid emellertid icke, genom alltför starkt betonande från Riksdagens sida af publikationens egenskap af »officiell», den utvägen bör på förhand stängas att, äfvén om så funnes lämpligt, i större eller mindre mån anlita enskilda personer eller firmor för sammanfattningen och utgifvandet under sådan kontroll, att innehållets pålitlighet och lämpliga omfattning icke äfventyras.

Huruvida och i hvad omfång kostnadsfri utdelning af publikationen bör äga rum till andra än de statsmyndigheter, som däraf kunna anses vara i behof, torde också lämpligen öfverlämnas åt Kungl. Maj:t att taga i öfvervägande under hänsyn äfvén till storleken af den med mera utsträckt gratisutdelning förenade ökade kostnaden.

På grund af hvad nu anförts och då för närvarande all utredning saknas både om bästa möjliga sättet för publikationens fullständiga anordnande och rörande kostnaderna för en sådan, får utskottet hemställa,

att Första kammaren behagade för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t efter utredning om hvilka åtgärder som kunna vidtagas för att snarast möjligt åstadkomma en lämplig och pålitlig publikation af regeringsrättens utslag, såvidt desamma kunna anses vara af vikt för rättstillämpningen i riket, gå i författning om utgifvandet eller, om med hänsyn till kostnaden så finnes erforderligt, till Riksdagen göra den framställning i ämnet, hvartill omständigheterna må anses föranleda.

Stockholm den 24 maj 1910.

På utskottets vägnar:

H. BIÖRKLUND.